

ŽILINSKÝ SAMOSPRÁVNY KRAJ	CENTRUM SOCIÁLNYCH SLUŽIEB L Ú Č 010 01 Žilina, Hlboká cesta 1635/7 v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja		P2 SM – PP2
Interný dokument			1/18

ETICKÝ KODEX

zamestnancov v CSS LÚČ, Hlboká cesta 1635/7, 010 01 Žilina

1. Základné ustanovenia
2. Základné pojmy
3. Všeobecné ustanovenia
4. Osobitné ustanovenia
5. Spoločné ustanovenia
6. Záverečné ustanovenia
7. Prílohy

Verzia	1	Platná od	1. 2. 2022
Revízia		Platná od	
Reg. značka	332/2022/CSSLúč - 4		
Výtlačok	01		

	Vypracoval	Posúdil	Schválil
Meno	Mgr. Helena Harceková	Mgr. Mário Chabada	Mgr. Monika Jarošíková
Funkcia	ved. soc. pracovník	ved. soc. pracovník	riadiateľka CSS LÚČ
Dátum	31. 1. 2022	31. 1. 2022	31. 1. 2022
Podpis			

ETICKÝ KÓDEX

zamestnancov Centra sociálnych služieb LÚČ

ETICKÝ KÓDEX zamestnancov Centra sociálnych služieb LÚČ zahŕňa základné etické pravidlá konania pri poskytovaní sociálnych služieb všetkým obyvateľom zariadenia sociálnych služieb LÚČ, ktoré je rozpočtovou organizáciou v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja v súlade so základnými ľudskými právami a slobodami, prirodzenou ľudskou dôstojnosťou, s princípmi nediskriminácie z dôvodu pohlavia, rasy, farby pleti, jazyka, viery a náboženstva, či iného zmýšľania národného alebo sociálneho pôvodu, príslušnosti k národnosti alebo etnickej skupine, majetku, rodu alebo iného postavenia prijímateľa sociálnej služby a sú poskytované v prostredí, ktoré si prijímateľ sociálnej služby vybral.

1. Základné ustanovenia

- 1) Etický kódex upravuje profesionálnu etiku a zásady správania sa zamestnancov CSS LÚČ do smernice v súlade s platnými právnymi predpismi a uznávanými hodnotami, dodržiavaním ktorých chráni záujmy obyvateľov zariadenia LÚČ a zamestnancov, určuje vzájomné vzťahy zamestnancov a vzťahy k vonkajšiemu prostrediu.
- 2) Etický kódex CSS LÚČ je záväzný pre všetkých zamestnancov CSS LÚČ.
- 3) Etický kódex upravuje aj profesionálnu etiku zamestnancov CSS LÚČ, ktorí vykonávajú pomáhajúce profesie – sociálny pracovník, špeciálny pedagóg a pedagóg, zdravotná sestra, a psychológ.
- 3) Uznávané hodnoty CSS LÚČ sú:
  - a) prospech a spokojnosť obyvateľov zariadenia LÚČ,
  - b) individuálny prístup v poskytovaní sociálnych služieb obyvateľov, rešpektovanie ich individuálnych potrieb, schopností, cieľov a zdravotného stavu,
  - c) rešpektovanie ľudských práv a právom chránených záujmov klientov, ostatných občanov a zamestnancov,
  - d) rozvíjanie schopností a cieľov PSS podľa individuálneho rozvojového plánu,
  - e) spokojnosť zamestnancov,
  - f) dodržiavanie všeobecne záväzných právnych predpisov vzťahujúcich sa na činnosť CSS LÚČ

2. Skratky a Základné pojmy

CSS LÚČ – Centrum sociálnych služieb LÚČ, Hlboká cesta 1635/7 010 01 Žilina v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja

PSS – poberatelia sociálnych služieb

ZSS – zariadenie sociálnych služieb

- 1) Profesionálna etika v ZSS LÚČ je súhrn pravidiel o spoločenskom správaní, ktoré sa týkajú vonkajšieho prejavu zamestnancov ZSS LÚČ k obyvateľom a zamestnancom ZSS LÚČ, zákonným zástupcom obyvateľov (opatrovníkom), širšej sociálnej sieti PSS a celkového správania sa k iným osobám. Profesionálna etika je zakotvená v etických kódexoch, jeho súčasťou sú kroky pre zaistenie bezpečnosti PSS.
- 2) Profesionálna etika sa zaoberá etickými dilemami, problémami hodnôt, ktoré sa vyskytnú pri práci zamestnancov ZSS LÚČ, ale aj špecifickými otázkami, akými sú organizácia a disciplína v rámci profesií vykonávaných v ZSS LÚČ.
- 3) Cieľom profesionálnej etiky je správne usporiadanie konania zamestnancov ZSS LÚČ do tejto smernice v zhode s požiadavkami a potrebami zariadenia LÚČ.
- 4) Profesia je odbornou prípravou získané povolanie alebo diferencované podľa obsahu pracovnej činnosti zamestnancov ZSS LÚČ.

3. Všeobecné ustanovenia

1) Profesionálna etika zamestnanca vychádza zo základných morálnych, etických a spoločenských princípov správania sa a je v súlade s im delegovanými právomocami a zodpovednosťami. Etický kódex zamestnanca ZSS LÚČ:

- a) má právo vyslovovať vlastný názor týkajúci sa výkonu pracovnej činnosti, zlepšenia riadenia, organizácie práce, štruktúry a vzťahov medzi zamestnancami ZSS LÚČ.
- b) má právo predkladať návrhy prispievajúce k akémukoľvek zlepšeniu činnosti ZSS LÚČ,
- c) rešpektuje a chrániť ľudskú dôstojnosť a ľudské práva obyvateľov zariadenia, ostatných zamestnancov a verejnosti,
- d) ctí si rozličnosti a rozdielnosti etnické a kultúrne, správa sa k obyvateľom bez ohľadu na farbu pleti, rasu, pohlavie, pôvod, spoločenské postavenie.
- e) zachováva mlčanlivosť o skutočnostiach, o ktorých sa dozvedel pri výkone svojej práce a ktoré v záujme obyvateľov a ZSS LÚČ nemožno oznamovať iným osobám, a to aj po skončení pracovného pomeru; to neplatí, ak ho tejto povinnosti zbavil štatutárny orgán alebo ním poverený vedúci zamestnanec,
- f) zdržiava sa konania, ktoré by mohlo viesť k rozporu záujmov obyvateľa, verejného a osobného záujmu,
- g) nezneužíva informácie nadobudnuté v súvislosti a pri vykonávaní zamestnania vo vlastný prospech alebo v prospech blízkych osôb alebo iných fyzických osôb alebo právnických osôb; táto povinnosť platí aj po skončení pracovného pomeru,
- h) neznevažuje ZSS LÚČ svojim správaním a rétorikou, jej organizačnú štruktúru a procesy,
- i) nerozširuje nepravdivé informácie, nepoškodzuje obyvateľov, meno ZSS LÚČ a nevyužíva na to ani tretie osoby,
- j) uvedomuje si prípadný stret záujmov a nezneužíva tieseň alebo nevýhodné postavenie obyvateľov vo svoj, či prospech iných osôb,
- k) vyvaruje sa prípadov, kde by mohol byť osobne alebo finančne zainteresovaný v súkromných záležitostiach obyvateľov, ktoré by mohli mať charakter stretu záujmov napríklad prijatie hodnotného daru alebo úplatku.
- l) rešpektuje kultúru organizácie,
- m) poukazuje na porušovanie etického kódexu.

2) Zamestnanec vo vzťahu k ostatným zamestnancom:

- a) dodržiava zásady spoločenskej etiky bez prejavu nadradenosti,
- b) zachováva dôvernosť údajov o výške vlastných príjmov a príjmov ostatných zamestnancov,
- c) udržiava a posilňuje pracovné ciele a ciele ZSS LÚČ ako organizácie,

- d) rešpektuje súkromie ostatných zamestnancov na pracovisku, aj v osobnom živote,
- e) zaujíma korektný, ale nekompromisný postoj voči nedostatkom v práci ostatných zamestnancov,
- f) netoleruje predsudky voči iným zamestnancom; toleruje rozdielnosti etnické, kultúrne, farbu pleti, rasu, pohlavie, pôvod, spoločenské a pracovné postavenie,
- g) poskytuje pomoc pracovne mladším zamestnancom,
- h) predchádza konfliktom na pracovisku, resp. včas poukáže na konflikt, ktorý by mohol prerásť do mobbingu, resp. bossingu.

3) Vedúci zamestnanec vo vzťahu k podriadeným

- a) bezodkladne a konštruktívne rieši vzniknuté konflikty uplatňovaním dialógu za účasti všetkých zainteresovaných zamestnancov,
  - b) je vzorom pre ostatných zamestnancov v správaní, konaní a prístupe k pracovným povinnostiam,
  - c) upevňuje dobré vzťahy medzi zamestnancami a podporuje komunikáciu a spoluprácu so zamestnancami iných úsekov,
  - d) v prípade nespokojnosti s plnením pracovných úloh, hodnotí zamestnanca individuálne, v prípade pozitívne plnených pracovných úloh, chváli zamestnanca verejne,
  - e) motivuje výkon zamestnancov,
  - f) je otvorený voči pripomienkam zamestnancov,
  - g) preukázateľne oboznámi zamestnancov s hodnotami a požiadavkami v tomto etickom kódexe.
- 4) Zamestnanec svojim správaním, vystupovaním a plnením svojich úloh buduje pozitívny obraz ZSS LÚČ.

4. Osobitné ustanovenia

Profesia sociálny pracovník, špeciálny pedagóg a pedagóg, zdravotná sestra a opatrovatel'ka, psychológ sa vo svojej práci riadia aj profesionálnou etikou.

4.1. Profesionálna etika v sociálnej práci

- 1) Profesionálna etika sociálnej práci v ZSS LÚČ predstavuje súbor noriem, požiadaviek a pravidiel správania na sociálneho pracovníka. Etika sociálnej práce v ZSS LÚČ je v konaní sociálneho pracovníka zameraná na:
  - a) prevenciu sociálnej rovnováhy – individuálne potreby obyvateľa a jeho prirodzenej sociálnej siete, princípy subsidiarity, dodržiavanie základných ľudských práv a slobôd, zachovávanie ľudskej dôstojnosti, aktivizovanie a posilňovanie sebestačnosti, zabraňovanie sociálneho vylúčovania, podporovanie začlenenia obyvateľa do spoločnosti,
  - b) eliminovania alebo zmierňovania príčin a dôsledkov vzniknutej soc. nerovnováhy medzi PSS, skupinou a spoločnosťou navzájom.
- 2) Základné etické problémy, s ktorými sa soc. pracovník stretáva a musí o nich rozhodovať:
  - a) kedy zasahovať do života obyvateľa, rodiny, sociálnej siete,
  - b) koľko pomoci a starostlivosti poskytnúť, aby obyvateľ vedel k zmene a k zodpovednému jednaniu,
  - c) kedy zmeniť sociálnu terapiu, prestať so sociálnou terapiou a poskytovaním sociálnej služby.

3) Základné princípy etiky sociálnej práce vychádzajú z princípov vzťahu človek - človek, človek - skupina, človek - spoločnosť deklarovaných vo Všeobecnej deklarácii ľudských práv, ktorými sú: úcta životu ako k takému, autonómnosť, diskretnosť, slušnosť, zdvorilosť, takt, ohľaduplnosť, zodpovednosť, solidarita, konanie dobra.

4) Etický kódex sociálneho pracovníka ZSS LÚČ predstavuje štandard sociálnej práce, ktorý rešpektuje práva obyvateľa, obsahuje všeobecné ustanovenia etického správania sa ku každému obyvateľovi bez rozdielu. Obsah etického kódexu sociálneho pracovníka ZSS LÚČ:

- Rešpektuje obyvateľov - ich dôstojnosť, osobné a ľudské práva, jedinečnosť, autonómiu.
- Netoleruje predsudky voči obyvateľom, zasadzuje sa o zvyšovanie spravodlivosti.
- Asistuje obyvateľovi pri rozvíjaní jeho schopností, ktoré mu umožnia vyriešiť ich individuálne alebo kolektívne sociálne problémy.
- Podporuje rozvoj obyvateľa, jeho samostatnosť, adaptabilitu, integráciu a socializáciu, vedenie k vlastnej zodpovednosti.
- Prejavuje trvalý záujem o obyvateľa.
- Profesionálna zodpovednosť má prednosť pred osobným záujmom.
- Prijíma zodpovednosť za vysokú úroveň poskytovaných sociálnych služieb.
- Zabezpečuje svoj osobnostný rast a ďalšie vzdelávanie.
- Pracuje tímovo, spolupracuje s kolegami, zákonným zástupcom obyvateľa (opatrovníkom), sociálnou sieťou, komunitou a spoločnosťou v záujme obyvateľa.
- Objasňuje verejnosti, že ZSS LÚČ jedná v záujme obyvateľa.
- Dodržiava dôvernosť informácií o obyvateľovi, výnimkou je iba vyššia etická požiadavka, napr. zachovávanie života PSS.
- Využíva svoje vedomosti a skúsenosti v prospech všetkých.
- Snaží sa o také podmienky vo svojej profesii a zamestnaní, ktoré by umožnili dodržiavanie týchto princípov.

5) Sociálny pracovník je povinný vytvárať si vlastný úsudok a rozhodovať sa na základe vlastnej pozornej analýzy etických aspektov, individuálne podľa každého obyvateľa.

Sociálny pracovník musí byť pripravený uviesť dôvody svojho rozhodnutia.

6) Súčasťou smernice je aj Etický kódex sociálnych pracovníkov A prijatých 2011

4.2. Profesionálna etika v práci špeciálneho pedagóga, pedagóga a vychovávateľa

1) Všeobecné osobnostné charakteristiky pedagogických pracovníkov:

- a) primerané posúdenie reality – nadhľad,
- b) úsilie o sebaopoznanie – sebareflexia,
- c) schopnosť ovládať svoje konanie – nepodľahnúť emóciám,
- d) tvorivosť a iniciatíva – byť empatický, asertívny, vysoká miera tvorivosti,
- e) schopnosť vytvárať pozitívne vzťahy – prirodzená autorita, zdravý úsudok,
- f) odolnosť voči záťaži – bojovať voči syndrómu vyhorenia,
- g) schopnosť optimalizovať komunikáciu – vo vzťahu k obyvateľom aj kolegom,
- h) zmysel pre humor a optimizmus.

2) Pedagóg je povinný vytvárať si vlastný úsudok a rozhodovať sa na základe vlastnej pozornej analýzy etických aspektov, individuálne podľa každého obyvateľa. Pedagóg musí byť pripravený uviesť dôvody svojho rozhodnutia. Obsah etického kódexu špeciálneho pedagóga, pedagóga a vychovávateľa:

- Rešpektuje obyvateľov - ich dôstojnosť, osobné a ľudské práva, jedinečnosť, autonómiu.

- Netoleruje predsudky voči skupinám spoločnosti a obyvateľom, zasadzuje sa zvyšovanie spravodlivosti.
- Ctí si rozličnosti a rozdielnosti etnické a kultúrne, správa sa ku obyvateľovi bez ohľadu na farbu pleti, rasu, pohlavie, pôvod, spoločenské postavenie.
- Dodržiava dôvernosc informácií o obyvateľovi, výnimkou je iba vyššia etická požiadavka, napr. zachovávanie života klienta.
- Je si vedomý zodpovednosti, ktorú má voči sebe, obyvateľom, zákonnému zástupcovi (opatrovníkovi) obyvateľa i kolegom.
- Neustále sa vzdeláva, zvyšuje svoju kvalifikáciu a snaží sa získavať najnovšie informácie a poznatky zo svojho odboru.
- Je nezávislý, neviaže sa na žiadnu ideológiu, náboženstvo, či politický smer.
- Rešpektuje spravodlivosť a takisto ju uplatňuje aj na svojich obyvateľoch.
- Podporuje rozvoj obyvateľa, jeho samostatnosť, adaptabilitu, integráciu.
- Je si vedomý svojej omylnosti a preto ak pochybí, musí si vedieť chybu priznať a byť za ňu zodpovedný.
- Snaží sa o komplexný rozvoj osobnosti obyvateľa po kognitívnej ale aj nonkognitívnej stránke; pravdivo informuje zákonného zástupcu (opatrovníka) obyvateľa o výchovno-vzdelávacích úspechoch a neúspechoch obyvateľa.
- Ak o to zákonný zástupca (opatrovník) obyvateľa požiada, konzultuje s ním ohľadom výchovno-vzdelávacích otázok obyvateľa.
- Spolupracuje pri výchove a vzdelávaní s ostatnými kolegami.
- Nesmie podľahnúť falošnému pocitu kolegiality a stavovskej spolupatričnosti. Ak je svedkom neodbornosti kolegu, jeho nesprávneho, či nespravodlivého správania, diskriminácie, či iného negatívneho javu, konfrontuje túto situáciu s dotýčným kolegom. Ak nenastane zlepšenie, informuje o tom vedenie zariadenia.
- Využíva svoje vedomosti a skúsenosti v prospech všetkých.
- Snaží sa o také podmienky vo svojej profesii a zamestnaní, ktoré by umožnili dodržiavanie týchto princípov.

4. 3. Profesionálna etika zdravotníckych zamestnancov

1) Za kľúčové hodnoty zdravotníckych zamestnancov možno považovať:

- dôstojnosť a hodnotu človeka,
- dôležitosť ľudských zdrojov,
- spravodlivosť,
- integritu
- kompetenciu.

2) V zmysle Slovenského etického kódexu zdravotníckeho personálu sa za hodnoty a princípy v práci zdravotníckeho personálu ZSS LÚČ považuje: rešpekt, dôvera, úcta k ľudskému životu, ľudskosť, nezávislosť, zodpovednosť, spoľahlivosť, svedomitosť.

3) Zdravotnícky pracovník ZSS LÚČ je povinný vytvárať si vlastný úsudok a rozhodovať sa na základe vlastnej pozornej analýzy etických aspektov, individuálne podľa každého klienta. Zdravotnícky pracovník musí byť pripravený uviesť dôvody svojho rozhodnutia. Obsah etického kódexu zdravotníckeho pracovníka:

- Rešpektuje obyvateľov zariadenia - ich dôstojnosť, osobné a ľudské práva, jedinečnosť, autonómiu.
- Netoleruje predsudky voči skupinám spoločnosti a obyvateľom, zasadzuje sa zvyšovanie spravodlivosti.
- Ctí si rozličnosti a rozdielnosti etnické a kultúrne, správa sa ku obyvateľovi bez ohľadu na farbu pleti, rasu, pohlavie, pôvod, spoločenské postavenie.

- Dodržiava dôvernosť informácií o klientovi, výnimkou je iba vyššia etická požiadavka, napr. zachovávanie života klienta.
- Poskytuje bezpečnú, kompetentnú a etickú starostlivosť.
- Podporuje zdravie a prosperitu obyvateľov, pracuje s obyvateľmi zariadenia tak, aby im umožnili dosiahnuť čo možno najvyššiu úroveň zdravia a prosperity.
- Podporuje a rešpektuje informované rozhodnutia, rozpoznáva, rešpektuje a podporuje právo obyvateľa, zákonného zástupcu (opatrovníka) na informovanosť.
- Zachováva dôstojnosť, rozpoznáva a rešpektuje prirodzenú hodnotu každého obyvateľa zariadenia.
- Podporuje spravodlivosť, presadzuje princípy spravodlivosti, ochraňujú ľudské práva, správa sa poctivo a čestne a podporujú verejné blaho.
- Zodpovedá za vlastné konanie.
- Využíva svoje vedomosti a skúsenosti v prospech všetkých.
- Snaží sa o také podmienky vo svojej profesii a zamestnaní, ktoré by umožnili dodržiavanie týchto princípov.

4.4. Profesionálna etika psychológov

1) Psychológ ZSS LÚČ sa riadi etickým kódexom, ktorý predstavuje súbor pravidiel pri vykonávaní jeho psychologickéj činnosti. Pomáha mu zachovať vysoký štandard profesionality poskytovaných psychologických činností obyvateľov zariadenia a rodine obyvateľa zariadenia tak, aby z neho mali čo najväčší úžitok.

2) Psychológ ZSS LÚČ vykonáva svoje povolanie v prospech obyvateľa a spoločnosti, v duchu úcty k osobnosti obyvateľa a ďalších osôb, k ich životu a zdraviu.

3) Psychológ ZSS LÚČ je povinný vytvárať si vlastný úsudok a rozhodovať sa na základe vlastnej pozornej analýzy etických aspektov, individuálne podľa každého obyvateľa.

Psychológ musí byť pripravený uviesť dôvody svojho rozhodnutia. Obsah etického kódexu psychológa:

- Rešpektuje obyvateľov zariadenia - ich dôstojnosť, osobné a ľudské práva, jedinečnosť, autonómiu.
- Netoleruje predsudky voči skupinám spoločnosti a obyvateľov zariadenia, zasadzuje sa zvyšovanie spravodlivosti.
- Ctí si rozličnosti a rozdielnosti etnické a kultúrne, práva sa ku obyvateľovi bez ohľadu na farbu pleti, rasu, pohlavie, pôvod, spoločenské postavenie.
- Prejavuje vysoký štandard svojej profesionálnej kompetencie nepretržitým vzdelávaním; nevykonáva žiadnu formu psychologickéj činnosti, na ktorú nemá zodpovedajúcu prípravu a kvalifikáciu.
- Získava informovaný súhlas od obyvateľov zariadenia alebo jeho zákonného zástupcu (opatrovníka).
- Zdržiava sa zavádzajúceho alebo nadneseného hodnotenia; musí sám ukončiť poskytovanie psychologickéj činnosti, ak z nej obyvateľ nemá úžitok.
- Ochraňuje záujmy obyvateľa zariadenia; obsah psychologickéj správy nesmie umožniť identifikáciu obyvateľa bez súhlasu obyvateľa alebo jeho zákonného zástupcu (opatrovníka); týka sa to aj audio-, video- alebo foto - záznamu.
- Správa sa kolegiálne a dôveryhodne tak, aby nezneužil dôveru verejnosti voči psychológii ako vede, ani voči vlastným schopnostiam.
- Nezneužíje vlastný zvláštny vzťah závislosti alebo dôvery obyvateľa.
- Zdvorilo a korektne sa správa ku kolegom a obyvateľom, ktorým poskytuje psychologické poradenstvo.
- Zachováva nezávislosť, nestrannosť a mlčanlivosť o veciach, o ktorých sa dozvedel.

- Využíva svoje vedomosti a skúsenosti v prospech všetkých.
- Snaží sa o také podmienky vo svojej profesii a zamestnaní, ktoré by umožnili dodržiavanie týchto princípov.

5. Spoločné ustanovenia

- 1) Každý zamestnanec ZSS LÚČ bude oboznámený s týmto etickým kódexom a je povinný dodržiavať jeho ustanovenia.
- 2) Podnet na porušenie etického kódexu môže dať každá z dotknutých strán, t.j. zamestnanec, obyvateľ zariadenia, zákonný zástupca (opatrovateľ), ďalšia osoba ústne lebo v písomnej forme, resp. v elektronickej forme riaditeľovi ZSS LÚČ.
- 3) ZSS LÚČ týmto vyhlasuje, že proti zamestnancovi, ktorý podá podnet na porušenie etického kódexu nebudú namierené žiadne sankcie a nebude nijakým spôsobom znevýhodňovaný.
- 4) Porušenie etického kódexu nebude ZSS LÚČ tolerovať a bude dôsledne postihované, podľa závažnosti porušenia môže mať za následok aj vyvodenie disciplinárnych a pracovnoprávných opatrení v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi.
- 5) Za účelom riešenia podnetov na porušenie etického kódexu ZSS LÚČ bude zriadená riaditeľom etická komisia, ako jeho poradný orgán.
- 6) Etickým kódexom ZSS LÚČ nie sú dotknuté ustanovenia Pracovného poriadku zariadenia LÚČ.

6. Záverečné ustanovenia

Táto smernica nadobúda účinnosť dňom vydania.

7. Prílohy

1. Etický kódex sociálnych pracovníkov.
2. Etický kódex sestry, etické požiadavky na zdravotníckeho pracovníka

Etický kódex sociálneho pracovníka a asistenta sociálnej práce v Slovenskej republike (2021)

Preambula

I.

(1) Sociálna práca je profesia založená na praxi a akademická disciplína, ktorá podporuje sociálnu zmenu, sociálny rozvoj, sociálnu súdržnosť, ako aj zmocnenie a oslobodenie ľudí. Princípy sociálnej spravodlivosti, ľudských práv, spoločnej zodpovednosti a rešpektovanie rozmanitosti sú ústredné pre sociálnu prácu. Podopretá teóriami sociálnej práce, spoločenských vied, humanitnými a miestnymi poznatkami, sa sociálna práca zaoberá ľuďmi a štruktúrami, aby podnecovala životné zmeny a zlepšovala blaho.¹

(2) Je nielen poslaním, ale aj povinnosťou sociálneho pracovníka a asistenta sociálnej práce vykonávať sociálnu prácu svedomito a zodpovedne, dodržiavať pri jej výkone najvyšší možný štandard profesionality v súlade s právnymi predpismi a dostupnými vedeckými poznatkami tak, aby sociálna práca bola vykonávaná vždy s klientom, v jeho prospech a potreby, so zreteľom na ďalšie osoby. Etické povedomie je zásadnou súčasťou profesionálnej činnosti sociálneho pracovníka a asistenta sociálnej práce. Jeho schopnosť a záväzok k etickému konaniu je základným aspektom kvality výkonu sociálnej práce.

(3) Slovenská komora sociálnych pracovníkov a asistentov sociálnej práce (ďalej len „komora“) je profesijná organizácia, ktorá združuje sociálnych pracovníkov a asistentov sociálnej práce a tento kódex je súborom pravidiel, ktorými sa riadia všetci členovia komory.

(4) Hlavným cieľom Etického kódexu sociálneho pracovníka a asistenta sociálnej práce (ďalej len etický kódex) je úsilie o napĺňanie poslania sociálnej práce, tak ako je definované v medzinárodnej definícii IFSW/IASSW (2014). Okrem toho etický kódex:

- predstavuje kľúčové etické hodnoty profesie a základné etické princípy v rámci jednotlivých oblastí zodpovednosti,
- je oporou pre sociálnych pracovníkov, asistentov sociálnej práce, výskumníkov, vzdelávateľov a študentov sociálnej práce,
- poskytuje etické štandardy výkonu praxe sociálnej práce,
- je nástrojom na hodnotenie profesionálneho etického konania,
- podporuje etickú diskusiu a reflexiu,
- prispieva k identite sociálnej práce ako profesie a posilňuje jej status.

(5) Etický kódex podporuje formovanie profesie sociálneho pracovníka a asistenta sociálnej práce a jeho dodržiavanie je jedným zo základných predpokladov profesionálneho výkonu sociálnej práce ako aj úcty spoločnosti k tejto profesii. Dodržiavanie etického kódexu je preto v záujme všetkých sociálnych pracovníkov a asistentov sociálnej práce nezávisle od statusu člena komory.

(6) Komora sa pri vydávaní stanovísk k etickým otázkam výkonu sociálnej práce riadi etickým kódexom.

(7) Etické hodnoty a princípy tohto kódexu sa vzťahujú na všetky oblasti praxe sociálnej práce, vzdelávania a výskumu, ako aj všetky jej formy, či už ide o priamy kontakt tvárou v tvár alebo využívanie digitálnych technológií a sociálnych médií.

1. Hodnoty sociálnej práce

(1) Sociálna práca je dynamicky sa rozvíjajúcou profesiou, založenou na hodnotách, akými sú sociálna spravodlivosť, ľudská dôstojnosť a medziľudské vzťahy. Je komplexnou profesiou, ktorá nachádza uplatnenie v rôznych rezortoch a oblastiach spoločnosti.

1.1 Sociálna spravodlivosť

(1) Sociálny pracovník a asistent sociálnej práce

a) má zodpovednosť za podporu sociálnej spravodlivosti vo vzťahu k celej spoločnosti, ako aj vo vzťahu k ľuďom s ktorými pracuje,

b) usiluje sa zaistiť všetkým ľuďom prístup k potrebným informáciám, službám a zdrojom, rovnosť príležitostí a účasť na procese rozhodovania. Vytvára podmienky, ktoré užívateľom služieb sociálnej práce umožňujú dosiahnuť to, na čo majú právo,

c) prispieva k odstráneniu prejavov a príčin sociálnej nespravodlivosti, diskriminácie, útlaku a bariér podporujúcich sociálne vylúčenie. Angažuje sa o dosiahnutie sociálnej zmeny, sociálneho rozvoja a sociálnej inklúzie, zvlášť v prospech zraniteľných a utláčaných jednotlivcov, skupín a komúnit ľudí.

(2) Služby sociálnej práce sú poskytnuté každému žiadateľovi bez ohľadu – ale nielen – na pôvod, farbu pleti, rasu, etnickú príslušnosť, národnosť, jazyk, vek, pohlavie, rod, sexuálnu orientáciu, zdravotný stav, vierovyznanie, politické presvedčenie, manželský a rodinný stav, sociálno-ekonomický status a bez ohľadu na to, ako sa podieľa na živote celej spoločnosti.

1.2 Ľudská dôstojnosť

(1) Sociálna práca je založená na rešpektovaní prirodzenej dôstojnosti a hodnoty všetkých ľudí bez rozdielu a na dodržiavaní ľudských práv, ako sú uvedené v medzinárodných dokumentoch, 5 v Ústave Slovenskej republiky a Listine základných práv a slobôd. 6

(2) Sociálny pracovník a asistent sociálnej práce

a) zaobchádza s každým človekom dôstojne, úctivo, majúc na zreteli individuálne rozdiely, kultúrnu, náboženskú, národnostnú a etnickú rôznorodosť,

b) usiluje o zveľadenie klientových spôsobilostí, podporuje jeho vlastnú zodpovednosť a autonómiu, právo na sebaurčenie a spoluúčasť,

c) spolupracuje s ďalšími osobami pri hľadaní primeranej rovnováhy medzi ľudskými 11 právami, ktoré si vzájomne protirečia.

1.3 Medziľudské vzťahy

(1) Sociálny pracovník a asistent sociálnej práce

a) rozpoznáva dôležitosť medziľudských vzťahov,

b) snaží sa posilňovať a zmocňovať ľudí do partnerstva v procese pomáhania, usiluje o podporu riešenia problémov v medziľudských vzťahoch,

c) buduje a rozvíja profesionálne vzťahy. Váži si a rešpektuje prínos kolegov z iných inštitúcií a pomáhajúcich profesií.

2. Etická zodpovednosť

(1) Hodnoty sociálnej práce sa pri výkone profesie vyjadrujú eticky zodpovedným rozhodovaním a konaním. Etická zodpovednosť sociálneho pracovníka a asistenta sociálnej práce sa prejavuje nielen voči klientom, pracovišku, kolegom, profesii a spoločnosti, ale aj voči sebe samému.

2.1 Zodpovednosť voči klientom

(1) Sociálny pracovník a asistent sociálnej práce

- a) má prvoradú zodpovednosť voči osobám s ktorými pracuje,
- b) nepoškodzuje klientov, ani nepodriaduje ich potreby a záujmy svojim vlastným potrebám a záujmom, jedná s nimi bezúhonne, s účasťou, rešpektom a vytvára s nimi vzťah založený na báze dôvery,
- c) v komunikácii s klientmi alebo o nich sa nevyjadruje znevažujúco ani pejoratívne,
- d) rešpektuje príslušnosť k sociálnym skupinám, národnostnú, etnickú a kultúrnu rôznorodosť jednotlivcov, skupín a komunít,
- e) rešpektuje a presadzuje práva ľudí robiť vlastné voľby a rozhodnutia, za predpokladu, že to neohrozí práva a oprávnené záujmy ostatných,
- f) pracuje na budovaní sebavedomia a schopnosti ľudí, podporuje ich plné zapojenie a spoluúčasť vo všetkých aspektoch rozhodovania a konania, ktoré ovplyvňujú ich život,
- g) rešpektuje biologickú, psychickú, kultúrnu, spirituálnu a sociálnu integritu osoby, s ktorou pracuje. Zaujíma sa o celého človeka v rámci rodiny, komunity, spoločenského a prirodzeného prostredia a usiluje sa nadobudnúť poznanie dôležitých aspektov jeho života relevantných na poskytovanie služieb sociálnej práce. Holistický prístup používa pri sociálnom posudzovaní a intervencii,
- h) zameriava sa na silné stránky jednotlivcov, skupín, rodín a komunít s ktorými pracuje,
- i) prispieva k začleneniu užívateľov služieb sociálnej práce do sociálnej siete podporných osobných vzťahov,
- j) aj v osobitých prípadoch klientov, ktorí majú dlhodobé alebo trvalé zdravotné postihnutie, obmedzenú spôsobilosť na právne úkony, detí, seniorov a iných 11 zraniteľných skupín, sa usiluje o dosiahnutie čo najväčšej miery ich autonómie a spoluúčasti na rozhodovaní ohľadom ich osoby.

(2) Sociálny pracovník a asistent sociálnej práce

- a) v súlade s ľudskými právami rešpektuje klientovo právo na dôvernosť a súkromie v priamej práci s klientmi, ako aj vo všetkých formách komunikácie prostredníctvom telefónnych alebo digitálnych komunikačných prostriedkov,
- b) informuje osoby s ktorými pracuje o limitoch dôvernosti a súkromia,
- c) dokumentuje len tie informácie, ktoré sú nevyhnutne potrebné pre poskytovanie služieb sociálnej práce. Je povinný chrániť všetku písomnú, elektronickú alebo audiovizuálnu dokumentáciu užívateľov služieb pred zneužitím. Rešpektuje právo klienta nahliadať do dokumentácie týkajúcej sa jeho osoby, ak osobitné zákony neustanovujú inak,
- d) je povinný vyžiadať si súhlas klienta pri všetkých pracovných postupoch, ktoré priamo a nepriamo s ním súvisia, ako aj pri informovaní tretej osoby, k video alebo audiovizuálnemu zaznamenávaniu intervencie, ako aj ich zverejňovaniu pre študijné alebo vedecké účely,
- e) osobitý zreteľ venuje informáciám spadajúcich pod ochranu osobných údajov, ktoré sú upravené osobitým predpisom upravujúcim ochranu osobných údajov, 7
- f) povinnosť mlčanlivosti zachováva aj po skončení poskytovania služby alebo pracovného pomeru.
- g) výnimky pri rešpektovaní dôvernosti a súkromia môžu byť odôvodnené len na základe

vyššej etickej alebo zákonnej požiadavky (napr. ak jestvuje riziko sebapoškodenia alebo poškodenia iných osôb, pri ochrane života, najlepšieho záujmu dieťaťa, pri zákonnej povinnosti oznámenia trestného činu a pod.).

(3) Sociálny pracovník a asistent sociálnej práce podporuje mier a nenásilie.

(4) Sociálny pracovník a asistent sociálnej práce informuje užívateľov služieb o spôsobe, rozsahu, možnostiach a dôsledkoch, ako aj o predpokladaných neželaných rizikách odbornej pomoci.

(5) Sociálny pracovník a asistent sociálnej práce rešpektuje hranice medzi osobným a profesionálnym životom.

a) Pracovné postavenie voči klientovi nezneužíva vo vlastný prospech a neoprávnené výhody sexuálneho, politického, sociálneho alebo ekonomického charakteru. S užívateľmi služieb nenadväzuje partnerský alebo sexuálne orientovaný vzťah. Nezneužíva svoje postavenie na osobné obohatenie, ani na zvyhodňovanie svojich príbuzných a známych.

b) Informuje klientov o hraniciach profesionálnej práce v priamej praxi ako aj pri používaní komunikácie prostredníctvom digitálnych technológií a sociálnych médií 11 (napr. používaním pracovného e-mailu, neprijímaním klientov ako „priateľov“ na súkromných kontaktoch sociálnych sietí, neposkytovaním poradenstva v nočných hodinách, s výnimkou krízovej intervencie a pod.).

c) Pri poskytovaní služieb sociálnej práce vytvára profesionálne hranice s osobami, ktoré sú v role darcov, sponzorov alebo dobrovoľníkov, aby nedochádzalo k neprofesionálnemu alebo neetickému ovplyvňovaniu ich odbornej práce.

(6) V prípadoch prerušenia služieb klientom zo strany sociálneho pracovníka, asistenta sociálnej práce, organizácie alebo štátom nariadených opatrení, je potrebné, aby sociálny pracovník alebo asistent sociálnej práce mali pripravený plán na zabezpečenie kontinuity podpory klientov, ktorým poskytujú služby.

(7) Sociálny pracovník a asistent sociálnej práce akceptuje a podporuje ukončenie poskytovania služieb klientom vtedy, ak si títo dokážu pomôcť sami, služby sociálnej práce nie sú viac potrebné alebo neslúžia ich záujmom. Preventívna podpora klientov sa v takýchto prípadoch môže uskutočňovať prostredníctvom katamnézy. V prípadoch jednostranného ukončenia poskytovanej služby klientom alebo poskytovateľom služby z veľmi závažných dôvodov (napr. ak klient hrubo porušuje dobré mravy, narúša občianske spolužitie, opakovane nerešpektuje nariadené hygienické opatrenia v čase pandémie a pod.) informuje klienta o možnostiach využívania iných služieb sociálnej práce a iných foriem pomoci. Je povinný zabezpečiť kontinuitu služieb a pomoci klientovi v prípade, že sú naďalej potrebné, hoci on sám alebo organizácia v ktorej pracuje, z náležitých dôvodov končí s ich poskytovaním.

(8) Sociálny pracovník a asistent sociálnej práce si je vedomý svojich odborných a profesionálnych obmedzení a hraníc vlastnej kompetencie, a to nielen v inštitúcii, v ktorej vykonáva sociálnu prácu. Pokiaľ klientovi nie je schopný poskytnúť adekvátnu službu sociálnej práce, distribuuje ho svojmu kolegovi, inému pomáhajúcemu pracovníkovi alebo inštitúcii.

2.2 Zodpovednosť voči sebe

(1) Sociálny pracovník a asistent sociálnej práce má nielen právo ale aj povinnosť vykonať nevyhnutné kroky v profesionálnej a osobnej starostlivosti o seba, aby bol schopný poskytovať kvalitné služby klientom. Kroky v profesionálnej a osobnej starostlivosti o seba sa realizujú prezenčnou, distančnou alebo on-line prezenčnou formou. Patria sem najmä:

- sebareflexia, vrátane poznávania svojich osobných a profesijných limitov a uznania hraníc odbornej spôsobilosti a kompetencie;

- sústavné vzdelávanie na udržiavanie, zdokonaľovanie a dopĺňanie vedomostí a profesijných zručností v sociálnej práci prostredníctvom samoštúdia, jednorazovej vzdelávacej aktivity,

odbornej stáže, sociálno-psychologického výcviku, špecializovaného tréningu, odbornej publikačnej alebo lektorskej činnosti, účasti na odborných a vedeckých konferenciách, videokonferenciách a workshopoch, vedeckovýskumnej činnosti a podobne; 11

- pravidelná supervízia;

- kolegiálna konzultácia, vrátane konzultácie s odborníkmi z iných pomáhajúcich profesií;

- využívanie nástrojov psychohygieny a zdravého životného štýlu.

(2) Sociálny pracovník a asistent sociálnej práce pomáha ľuďom, ktorí sa nachádzajú v zložitej životnej situácii s ohľadom na vlastné zdroje, hranice a len do tej miery, aby nebolo ohrozené jeho vlastné zdravie alebo bezpečie.

(3) Zaobchádza zodpovedne s mocou v rámci poskytovania služieb sociálnej práce.

(4) Sociálny pracovník a asistent sociálnej práce je zodpovedný za to, že jeho rozhodnutia budú eticky podložené.

(5) Od sociálneho pracovníka a asistenta sociálnej práce nemožno vyžadovať také konanie alebo spoluúčasť na ňom, ktoré odporuje jeho svedomiu, okrem prípadov bezprostredného ohrozenia života alebo zdravia osôb.

2.3 Zodpovednosť voči zamestnávateľom a pracovisku

(1) Sociálny pracovník a asistent sociálnej práce plní svoje povinnosti vyplývajúce zo záväzku k zamestnávateľovi zodpovedne, svedomito a čestne v súlade s pracovnou zmluvou alebo inou obdobnou zmluvou.

(2) V zamestnávateľských organizáciách a na pracovisku aktívne spolupôsobí pri vytváraní takých pracovných podmienok, ktoré umožnia:

- poskytovanie kvalitných služieb sociálnej práce,

- profesionálnu starostlivosť o seba, najmä prostredníctvom sústavného vzdelávania a pravidelnej supervízie,

- predchádzanie a odstránenie všetkých foriem diskriminácie a násilia na pracovisku,

- uplatňovanie etických záväzkov vyplývajúcich z tohto kódexu.

2.4 Zodpovednosť voči kolegom

(1) Sociálny pracovník a asistent sociálnej práce rešpektuje vedomosti, spôsobilosti a praktické skúsenosti kolegov a ostatných odborných pracovníkov.

(2) Pri odlišných pracovných postupoch berie ohľad na rozmanitosť a podporuje kolegiálnu diskusiu a dialóg.

(3) Povinnosťou sociálneho pracovníka a asistenta sociálnej práce je venovať sa klientom svojich kolegov s profesionálnym prístupom a citlivosťou. 11

(4) Pri spoločnej zodpovednosti za klientov v rámci inštitúcie je predpokladom kolegiálnej spolupráce vzájomná dôvera a dohoda ohľadom spoločného postupu poskytovania služieb sociálnej práce.

(5) Nevyjadruje sa znevažujúco a pejoratívne o svojich kolegoch pred klientmi a v rozhovoroch s nimi.

(6) Pri podozrení z neprofesionálneho alebo eticky necitlivého správania svojho kolegu využije ako prvotný nástroj kolegiálne upozornenie. Pripomienky k práci kolegu vyjadruje na vhodnom mieste a primeraným spôsobom.

(7) Činnosť sociálnej práce vykonáva interdisciplinárne v kooperácii s inými profesiami ako aj so všetkými osobami a inštitúciami, ktoré môžu napomôcť k optimálnemu sociálnemu fungovaniu klientov.

(8) Sociálny pracovník a asistent sociálnej práce iniciuje a zapája sa do diskusií týkajúcich sa etiky so svojimi kolegami a zamestnávateľmi.

2.5 *Zodpovednosť voči profesii*

- (1) Sociálny pracovník a asistent sociálnej práce udržiava a vyzdvihuje etické hodnoty, odborné poznatky a poslanie profesie sociálna práca.
- (2) Snaží sa získavať a rozvíjať odborné poznatky a uplatňovať ich v profesionálnejpraxi, a to najmä
  - prostredníctvom nových prístupov, metód a techník, vrátane využívania nových digitálnych technológií,
  - aktívnou participáciou na výskumoch,
  - spoluprácou so školami sociálnej práce,
  - aktívnou účasťou na odborných diskusiách, seminároch, konferenciách alebo videokonferenciách,
  - konštruktívnou a zodpovednou kritikou nevhodnej praxe,
  - publikačnou činnosťou,
  - sústavným vzdelávaním.
- (3) Sociálny pracovník a asistent sociálnej práce neustále udržiava profesionálne vystupovanie na úrovni vysokého štandardu. Uvedomuje si, že jeho profesionálne správanie ovplyvňuje dôveryhodnosť a verejnú mienku o profesii. Vyhyba sa takému konaniu, ktoré by spôsobilo zlú reputáciu profesie.
- (4) Sociálny pracovník a asistent sociálnej práce ochotne poskytuje odborné vedomosti a zručnosti študentom sociálnej práce počas výkonu ich odbornej praxe na pracovisku. 11

2.6 *Zodpovednosť voči spoločnosti*

- (1) Sociálny pracovník a asistent sociálnej práce podporuje všeobecné blaho a solidaritu spoločnosti.
- (2) Angažuje sa o zlepšenie sociálnych podmienok v spoločnosti, spravodlivejší prístup a rozdelenie zdrojov a bohatstva. Pri upozorňovaní na nespravodlivé, škodlivé a opresívne sociálno- opatrenia nesmie byť sociálny pracovník a asistent sociálnej práce trestaný.
- (3) Aktívne pôsobí na rozšírenie možností a príležitostí k zlepšeniu kvality života pre všetkých občanov, a to s osobitým zreteľom k znevýhodneným a marginalizovaným jedincom, skupinám a komunitám.
- (4) Napomáha snahe profesionálneho spoločenstva sprístupniť služby sociálnej práce čo najširšej verejnosti.
- (5) V prípadoch humanitárnej katastrofy, pandémie alebo inej závažnej krízovej situácie by sociálny pracovník a asistent sociálnej práce mal v čo najväčšej miere poskytnúť profesionálne služby, a to aj nad rámec svojich pracovných povinností.
- (6) Sociálny pracovník a asistent sociálnej práce participuje na vytváraní a podporovaní opatrení a politik, ktoré chránia najlepší záujem klientov počas prerušenia služieb sociálnej práce dôsledkom nariadených karanténnych opatrení a obmedzení prevádzok.

3. **Etické problémy a dilemy**

- (1) Sociálny pracovník a asistent sociálnej práce vyžaduje uznanie toho, že je zodpovedný za svoje správanie a konanie k užívateľom služieb, ale aj k ľuďom, s ktorými pracuje, kolegom, zamestnávateľom, profesionálnej organizácii a zákonom, a že tieto zodpovednosti môžu byť vo vzájomnom konflikte.
- (2) Sociálny pracovník a asistent sociálnej práce sa vo svojej práci môže stretnúť s rôznymi etickými problémami a dilemami. Tieto vyvstávajú zo samotnej povahy sociálnej práce. Niektoré z problémových oblastí zahŕňajú:

- skutočnosť, že lojalita osôb vykonávajúcich sociálnu prácu sa často nachádza v strede konfliktu záujmov,
- skutočnosť, že úloha osôb vykonávajúcich sociálnu prácu je zároveň pomáhajúca aj kontrolujúca,
- konflikty medzi povinnosťou osôb vykonávajúcich sociálnu prácu chrániť záujem ľudí, s ktorými pracujú a požiadavky spoločnosti na efektivitu a prospešnosť,
- skutočnosť, že zdroje v spoločnosti sú limitované. 11

(3) Je preto užitočné, aby sa sociálny pracovník a asistent sociálnej práce zoznamoval s dilemami svojej profesie, bol spôsobilý ich kriticky reflektovať a systematicky postupovať pri konfrontácii s nimi s cieľom minimalizovať škody pre všetky zúčastnené osoby. Musí byť pripravený uviesť dôvody svojich eticky podložených rozhodnutí.

(4) V procese etického rozhodovania sociálny pracovník a asistent sociálnej práce využíva postupy a nástroje napomáhajúce pri riešení etických problémov a dilem, medzi ktoré patria analýza, konzultácia s kolegami, nadriadeným pracovníkom, supervízorom a komorou. Postupy v takýchto prípadoch dôsledne zaznamenáva a dokumentuje.

(5) Sociálny pracovník a asistent sociálnej práce má právo v eticky problémových alebo dilematických situáciách požiadať o konzultáciu komoru, ktorá vydáva stanoviská k etickým otázkam výkonu sociálnej práce a poskytuje bezplatné poradenstvo v oblasti etiky sociálnej práce pre členov komory. V rámci komory je v tejto oblasti kompetentným orgánom profesijná rada komory, ktorá vypracováva a predkladá stanoviská k etickým otázkam výkonu sociálnej práce z vlastného podnetu alebo z podnetu členov komory.

4. Záväznosť etického kódexu

(1) Sociálny pracovník a asistent sociálnej práce vykonáva sociálnu prácu v súlade s etickým kódexom a podľa právnych predpisov platných v Slovenskej republike.

(2) Poznanie, dodržiavanie a šírenie princípov etického kódexu sa odporúča aj u študentov sociálnej práce, najmä vzhľadom na výkon odbornej praxe.

(3) Komora má povinnosť prijímať podnety ohľadom podozrenia z porušenia pravidiel etického správania. Podnet môže podať ktokoľvek, vrátane užívateľov služieb, kolegov a zamestnávateľov.

(4) Orgánom komory kompetentným posudzovať podnety vo veci porušenia etického kódexu je disciplinárna komisia, ktorej činnosť a postavenie upravuje disciplinárny poriadok.

5. Záver

(1) V procese vzniku a revízie etického kódexu bolo prihliadané k nasledujúcim dokumentom:

- Zákon č. 219/2014 Z. z. o sociálnej práci a o podmienkach na výkon niektorých odborných činností v oblasti sociálnych vecí a rodiny a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- medzinárodný etický kódex Vyhlásenie etických princípov (IFSW/ IASSW, 2018),
- Etický kódex sociálnych pracovníkov Slovenskej republiky (1997),
- iné národné kódexy sociálnej práce.9 11

(2) Profesijná rada komory je zodpovedná za pravidelne vyhodnocovanie a revíziu etického kódexu, a to najmenej raz v priebehu troch rokov.

(3) Uvedomujúc si, že etický kódex nemôže nahradiť vlastnú, vnútorne motivovanú zodpovednosť sociálneho pracovníka a asistenta sociálnej práce, predstavuje minimálne štandardy eticky zodpovedného konania pri výkone sociálnej práce.

Etický kódex bol schválený Snemom Slovenskej komory sociálnych pracovníkov a asistentov sociálnej práce 18. 9. 2015 a nadobudol účinnosť od 1. 10. 2015.

1. revidovaný text etického kódexu bol Profesijskou radou komory predložený v roku 2018, schválený Snemom Slovenskej komory sociálnych pracovníkov a asistentov sociálnej práce 10. 1. 2019 a nadobudol účinnosť od 1. 2. 2019.

2. revidovaný text etického kódexu bol schválený Snemom Slovenskej komory sociálnych pracovníkov a asistentov sociálnej práce 27.4. 2021 a nadobudol účinnosť od 1. mája 2021.

V Bratislave dňa 27.4. 2021 podpis predsedu komory + odtlačok pečiatky 11

Poznámky

1 Uvedená definícia je globálnou definíciou sociálnej práce Medzinárodnej federácie sociálnych pracovníkov a Medzinárodnej asociácie škôl sociálnej práce schválenou v júli 2014 v Melbourne (IFSW / IASSW, 2014). Túto definíciu prijal za východiskovú aj medzinárodný etický kódex (IFSW/ IASSW, 2018).

2 V celom texte etického kódexu sa pod označením sociálny pracovník a asistent sociálnej práce chápu aj sociálne pracovníčky a asistentky sociálnej práce. Rešpektujúc, že v profesii sociálna práca pôsobia vo veľkej miere ženy, je uprednostnená zrozumiteľnejšia a jednoduchšia jazyková forma než alternatívne výrazy (sociálny pracovník/čka a asistent/ka sociálnej práce). Podobne je to a pri označení klient. Nakoľko etická zodpovednosť je osobnej povahy, v texte kódexu sa používa singulár (nie sociálni pracovníci a asistenti sociálnej práce).

3 Etický kódex používa pojmy klient, užívateľ služieb a osoba s ktorou (sociálny pracovník alebo asistent sociálnej práce) pracuje ako synonymá s vedomím, že v medzinárodnom terminologickom jazyku je uprednostňované posledné označenie.

4 Termín služby sociálnej práce vyjadruje všetky druhy odborných činností, ktoré vykonáva sociálny pracovník alebo asistent sociálnej práce.

5 Dôležité medzinárodné dokumenty Organizácie spojených národov sú najmä: Všeobecná deklarácia ľudských práv (1948); Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach (1966); Medzinárodný pakt o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach (1966); Medzinárodný dohovor o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie (1966); Dohovor o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien (1979); Dohovor proti mučeniu a inému krutému, neľudskému a ponižujúcemu zaobchádzaniu či trestaniu (1984); Dohovor o právach dieťaťa (1989);

Medzinárodný dohovor o ochrane práv všetkých migrujúcich pracovníkov a členov ich rodín (2004); Dohovor o právach osôb so zdravotným postihnutím (2006). Dôležitý je aj dokument Rady Európy Európsky dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd (v znení protokolov č. 11 a 14, 2010) a Charta základných práv Európskej únie (2012).

6 Ústavný zákon č. 23/1991 Zb.

7 Na vyjadrenie obsahu anglického výrazu empowerment sa v texte používajú slovenské výrazy posilnenie a zmocnenie.

8 Zákon č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov a Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679.

9 Z historického hľadiska sa jednalo najmä o americký Code of Ethics of the National Association of Social Workers (NASW, 2017), britský The Code of Ethics for Social Work (BASW, 2014), Etický kodex sociálnych pracovníkov Českej republiky (2006), švajčiarsky Berufskodex Soziale Arbeit Schweiz (AS, 2010) a rakúsky Ethische Standards – Berufspflichten für SozialarbeiterInnen (OBDS, 2004).

ETICKÝ KÓDEX SESTRY, ETICKÉ POŽIADAVKY NA ZDRAVOTNICKÉHO PRACOVNÍKA

1. Etický kódex sestry vyjadruje základné ciele a hodnoty ošetrovateľského povolania. Ak sa niekto stane sestrou, berie na seba morálny záväzok, že bude dodržiavať hodnoty a plniť morálne povinnosti vyjadrené v kódexe.
2. Kódex informuje sestry aj spoločnosť o profesionálnych očakávaniach a požiadavkách, ktoré zodpovedajú etickým normám ošetrovateľského povolania.
3. Sestry majú štyri základné povinnosti:
  - podporovať zdravie
  - predchádzať chorobám
  - obnovovať a udržiavať zdravie
  - zmierňovať utrpenie
4. Pri svojom rozhodovaní o poskytovaní ošetrovateľskej starostlivosti metódou ošetrovateľského procesu zvažujú sestry dôsledky pre pacienta/klienta, rodinu a komunitu a všeobecné princípy, z ktorých vyplývajú etické princípy ošetrovateľstva. Najzákladnejšie z nich sú:
  - úcta a rešpekt k ľudskému životu
  - autonómia – sebaurčenie jednotlivca,
  - konanie dobra
  - vyhýbanie sa spôsobeniu škody
  - zachovávanie mlčanlivosti
  - pravdivosť, spoľahlivosť a spravodlivosť v konaní voči ľuďom.

ETICKÝ KÓDEX SESTRY

1. Sestra si váži ľudský život, ľudské práva a dôstojnosť človeka, akceptuje klienta a poskytuje mu ošetrovateľskú starostlivosť bez ohľadu na pohlavie, etnickú skupinu, rasu, náboženstvo, kultúru, sexuálnu orientáciu, sociálne postavenie a politické presvedčenie.
2. Sestra ochraňuje klientovo právo na súkromie tak, že chráni informácie dôverného charakteru. Zbavená mlčanlivosť môže byť vtedy, ak pacient k tomu vysloví súhlas alebo ak to zákon ustanovuje.
3. Sestra koná tak, aby chránila klienta v prípadoch, keď je zdravotnícka starostlivosť a bezpečnosť klienta ohrozená nekompetentným, neetickým, nezákonným konaním niektorého člena zdravotníckeho tímu alebo inej osoby.
4. Sestra je povinná sústavne si prehlbovať svoje teoretické vedomosti a praktické zručnosti, udržiavať si profesionálny výkon povolania v súlade s aktuálnymi vedeckými poznatkami v ošetrovateľstve.
5. Sestra je zodpovedná za vlastné ošetrovateľské rozhodnutia a výkony.
6. Sestra je zodpovedná za profesionálnu kvalitu ošetrovateľskej starostlivosti. Zúčastňuje sa na formulovaní, realizácii a hodnotení noriem (štandardov) ošetrovateľstva.
7. Sestra pri preberaní zodpovednosti za úlohy, ktorými bola poverená zdravotníckymi pracovníkmi, je oprávnená ich prijať len vtedy, ak si je istá, že je spôsobilá na ich výkon z hľadiska svojho vzdelania, vedomostí, schopností a rozsahu skúseností. Rovnako musí postupovať pri delegovaní ošetrovateľských úkonov na iné osoby.

8. Sestra sa zúčastňuje na činnostiach, ktoré prispievajú k rozvoju teoretickej základne ošetrovateľstva, ako aj na aplikácii vedeckých poznatkov do ošetrovateľskej praxe.
9. Sestra sa podieľa na profesionálnom úsilí o dosiahnutie a udržanie takých pracovných podmienok, ktoré vyústia do vysokej kvality ošetrovateľskej starostlivosti.
10. Sestra sa podieľa na výchove verejnosti k zdravému spôsobu života, podpore a udržiavaní zdravia a na ochrane verejnosti pred nesprávnymi informáciami.
11. Sestra spolupracuje so zdravotníckymi pracovníkmi a s inými pracovníkmi v zdravotníctve, s orgánmi štátnej správy a orgánmi územnej samosprávy a s občianskou verejnosťou pri rozvoji a zjednocovaní úsilia spoločnosti o uspokojovanie zdravotných potrieb obyvateľstva.

MEDZINÁRODNÝ ETICKÝ KODEX SESTIER

– vypracovaný Medzinárodnou radou sestier

Sestry a ľudia – primárna zodpovednosť sestry je zameraná na ľudí, ktorí potrebujú ošetrovateľskú starostlivosť.

Sestry a prax – sestra nesie zodpovednosť za svoju ošetrovateľskú prax a udržiavanie jej úrovne priebežným štúdiom.

Sestry a spoločnosť – sestry sú spoluzodpovedné za rozvíjanie aktivít, ktoré sú zamerané na upevňovanie zdravia a uspokojovania potrieb ľudí.

Sestry a spolupracovníci – sestra udržiava vzťahy so spolupracovníkmi v ošetrovateľstve a v príbuzných odboroch.

Sestry a povolanie – sestra zohráva dôležitú úlohu pri určovaní a realizácii prijateľných noriem klinickej ošetrovateľskej praxe, riadenia, výskumu a vzdelávania.